

Voor de lezers van
Isabel Allende, María Dueñas en Julia Navarro:

Luz Gabás

Palmen in de sneeuw

In Spanje al 500.000 verkochte exemplaren!

VERSCHIJNT OKTOBER 2014

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

1
2
3
4 Geef je op voor onze nieuwsbrief via wereldbibliotheek.nl
5 en volg Wereldbibliotheek ook op en .

6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17 Oorspronkelijke titel *Palmeras en la nieve*. Ediciones Temas de Hoy,
18 onderdeel van Ediciones Planeta Madrid, S.A., Madrid

19 © 2012 Luz Gabás

20 © 2014 Nederlandse vertaling Marjan Meijer /

21 Uitgeverij Wereldbibliotheek bv

22 Alle rechten voorbehouden

23 Omslagontwerp Karin van der Meer

24 NUR 302

25 ISBN 978 90 284 2590 3

26 www.wereldbibliotheek.nl

Luz Gabás

Palmen in de sneeuw

Vertaald uit het Spaans door Marjan Meijer

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

PALMEN IN DE SNEEUW

In 1953 verlaten twee broers de besneeuwde bergen van de Pyreneeën om hun fortuin te zoeken op een van de tropische eilanden van de Spaanse kolonie Equatoriaal-Guinea. Daar ontdekken ze op een plantage hoe zwaar het werk is dat moet worden verricht om de perfecte kwaliteit van de cacao te bereiken, maar vooral leren ze er de ware betekenis kennen van vriendschap, liefde, passie en haat. Als er ongeschreven wetten worden geschonden wanneer de liefde voor een inlandse vrouw opbloeit, zet dat de verstandhouding tussen de broers op scherp.

Jaren later, in 2003, krijgt een jonge vrouw, Clarence, een brief uit die tijd in handen waarin geschreven wordt over een onbekende inheemse vrouw die door haar vader op het eiland is achtergelaten, en zelfs van een haar onbekend kind. Heeft zij wellicht een halfbroer? Om de waarheid te achterhalen besluit Clarence hetzelfde avontuur aan te gaan als haar vader indertijd, en reist ze van het Spaanse stadje Huesca naar Equatoriaal-Guinea. Hier ontrafelt ze stukje bij beetje wat er gebeurd is, maar hoe dieper ze graaft, hoe confronterender de waarheid wordt. Is die waarheid wel het geheim dat ze wil blootleggen?

Voor mijn vader Paco, die met aanstekelijke passie leefde, en voor José Español, de passie van mijn leven. Dankzij deze twee mannen is deze roman tot stand gekomen.

Voor mijn moeder, Maria Luz, en mijn zussen Gemma en Mar, die mij altijd onvoorwaardelijk hebben gesteund.

En voor José en Rebeca, die tegelijk met deze pagina's opgroeiden.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

Vanavond zullen jullie elkaar wanhopig beminnen want jullie weten dat dit de laatste nacht samen zal zijn. Jullie zullen elkaar nooit meer zien.

Nooit meer.

Dat zal niet meer mogelijk zijn.

Jullie strelen en kussen elkaar zo intens als alleen twee verdrietige mensen dat kunnen, terwijl jullie door de smaak en de aanraking van de ander in elkaar proberen op te gaan.

De tropische regen slaat woest tegen de groene balustrade van de buitengalerij die naar de kamers leidt en smooit het geluid van jullie hartstochtelijke zuchten. De bliksemschichten proberen verder te reiken in de tijd om de duisternis te overwinnen.

Laat me naar je kijken, je aanraken, je nog even voelen...

Twee versleten koffers in een hoek van de kamer. Een regenjas over de stoelleuning. Een lege kast met de deuren op een kier. Een hoed en een foto op de tafel. Beige kleding op de vloer. Een bed, veranderd in een liefdesnest door het muskietennet dat er vanaf het plafond omheen hangt. Twee heftig bewegende lichamen in het schemerdonker.

Na achttien jaar is er niets meer dan dat.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

1 Je had het gevaar kunnen trotseren en besluiten te blij-
2 ven.

3 Of je had er nooit naartoe kunnen gaan. Dan zou je de
4 regen ontlopen zijn, die verdomde regen die hardnekkig
5 alle trieste momenten in je leven markeerde.

6 Dan had je deze gitzwarte nacht niet hoeven onder-
7 gaan.

8 De regendruppels kletteren tegen de ramen.

9 En zij...

10 Ze had geen aandacht aan je kunnen schenken, als ze
11 had geweten dat dat beter was.

12 Dan had ze deze wrede nacht met die lichtflitsen niet
13 hoeven ondergaan.

14 De zachtmoedige, milde regen zet zich vast op de voor-
15 werpen, stroomt als tranen zacht omlaag en doordrenkt
16 de omgeving met een besmettelijke zwaarmoedigheid.
17 De hevige regen van deze avond beukt en herinnert er
18 dreigend aan dat niemand zich aan een ander moet vast-
19 klampen, dat zelfs de aarde niet alle regen in zich kan
20 opnemen, de regen die sterft op hetzelfde wrede mo-
21 ment dat hij op de aarde neerslaat.

22 Jullie hebben genoten van veel kalme, tedere, sensuele
23 en mystieke liefdesnachten. Jullie hebben genoten van
24 de verboden lust. En jullie hadden ook de vrijheid om
25 elkaar in de openbaarheid lief te hebben.

26 Maar jullie hebben er nog geen genoeg van.

Deze avond zijn jullie als duizend en één druppels van de tornado, in elke uitbarsting.

Doe hem iets aan! Krab zijn huid open! Bijt hem! Lik hem! Doordrenk hem van jouw geur!

Om te bestaan. Om jullie te laten lijden. Omdat je de situatie niet kunt veranderen. Om de scheiding waarin jullie hebben berust. Om die verdomde berusting.

Plant jouw zaad in zijn hart, al weet je dat het nooit zal ontkiemen.

‘Ik ga.’

‘Je gaat.’

‘Maar je blijft in mijn hart.’

Voor eeuwig.

Er klinken twee droge, haastige kloppen op de deur, een pauze en dan weer twee. Het afgesproken teken. José is stipt. Je moet je haasten, anders mis je het vliegtuig.

Je kunt je niet haasten. Jullie kunnen elkaar niet loslaten. Jullie willen alleen maar huilen. De ogen sluiten en voor altijd in deze onwerkelijke toestand blijven.

De tijd die voor jullie was gereserveerd, is om. En komt niet terug. Er is niets aan te doen. Daarover hebben jullie het al gehad. Er zullen geen tranen vloeien: de zaken gaan zoals ze gaan. Misschien in een andere tijd, op een andere plaats... Maar jullie hadden het niet in eigen hand waar je werd geboren, aan wie of wat je toebehoort. Jullie had-

1 den het wel in eigen hand elkaar lief te hebben, ondanks
2 alle moeilijkheden.

3 Jullie wisten zelfs dat deze dag vroeg of laat zou ko-
4 men, zoals nu is gebeurd, en jullie worden opgejaagd
5 zodat jullie niet bij daglicht afscheid hoeven te nemen en
6 er geen snelle terugkeer beloofd kan worden.

7 Deze keer gaat de reis maar één kant op.

8 Je staat op van het bed en begint je aan te kleden. Zij
9 blijft zitten met haar rug tegen de muur, de armen om
10 haar benen geslagen, de kin rustend op de knieën. Ze
11 kijkt even naar je bewegingen en sluit dan haar ogen om
12 elk detail van je lichaam, je gebaren, je huid in haar ge-
13 heugen op te slaan. Als je aangekleed bent, staat ze op en
14 loopt naar je toe. Ze draagt alleen een ketting, een dun
15 leren koord met twee schelpen. De ketting die ze altijd
16 droeg. Een van de schelpen is een kauri, een klein schit-
17 terend zeeslakje ter grootte van een amandel. De andere
18 is een kleine schelp van een versteende *Achatina*. Ze doet
19 de ketting af en hangt hem om je nek.

20 ‘Ze brengen je geluk en voorspoed.’

21 Je slaat je sterke armen om haar middel en trekt haar
22 naar je toe terwijl je de geur van haar haren en haar huid
23 opsnuift.

24 ‘Mijn geluk eindigt hier en nu.’

25 ‘Wanhoop niet. Al zie ik je niet en kan ik je niet aanra-
26 ken, je bent een deel van mij, waar je ook bent.’ Haar gro-

te bedroefde ogen kijken je vastberaden en zeker aan. Je wilt geloven dat zelfs de dood jullie niet kan scheiden, dat er een plek is waar jullie elkaar weer zullen zien, zonder tijd, zonder haast, zonder verboden.

Je laat je vingers op de schelpen van de ketting rusten. De kauri voelt zacht als haar huid en schittert als haar tanden. De opening lijkt op een perfecte vulva, de poort waardoor het leven binnengaat en naar buiten komt.

‘Kan een kleine *Achatina* me ook bevrijden uit de krachtige klauwen van de duivels?’

Ze glimlacht bij de herinnering aan de eerste keer dat jullie samen waren. ‘Je bent sterk als een kapokboom en buigzaam als een dadelpalm. Je zult de sterkste windstoten weerstaan zonder te knakken, met je wortels verankerd in de aarde en je altijdgroene bladeren naar de hemel gericht.’

Opnieuw twee droge, haastige kloppen op de deur, een korte pauze en weer twee kloppen. Een stem probeert op een discrete manier boven het noodweer uit te komen. ‘Ik zeg het nog één keer. Het is al laat. We moeten gaan.’

‘Ik kom, Ösé. Een minuut.’

Een minuut en een vaarwel. Een minuut die om nog een vraagt en nog een.

Ze wil zich aankleden, maar je houdt haar tegen.

‘Blijf zo, naakt. Laat me je zien alsjeblieft...’

Nu heeft ze zelfs de ketting niet meer om haar naakt-

1 heid te bedekken. En heb jij dan niets voor haar?

2 Op tafel ligt de hoed die je nooit meer nodig hebt en
3 de enige foto van jullie beiden.

4 Je pakt een van de koffers, zet hem op de tafel, opent
5 hem en haalt een schaar uit een stoffen zakje. Met je na-
6 gels maak je een scherpe vouw in de foto op de lijn tussen
7 jullie afbeeldingen en je knipt hem in tweeën.

8 Je geeft haar de helft waarop je op de binnenplaats te-
9 gen een vrachtwagen staat geleund.

10 ‘Alsjeblieft. Herinner me zoals ik nu ben, net zoals ik
11 me jou zal blijven herinneren.’

12 Met een glimlach kijk je naar de andere helft, waar zij
13 op staat, voor je hem wegstopt in je borstzakje.

14 ‘Ik voel diep vanbinnen dat ik niet...’ Een snik verhin-
15 dert je verder te spreken.

16 ‘Alles komt goed,’ liegt ze.

17 Ze liegt omdat ze weet dat ze steeds weer de pijn van
18 dit moment zal voelen, telkens als ze de binnenplaats
19 oversteekt, of de eetkamer binnengaat, of als ze haar
20 hand op de witte balustrade van de sierlijke trap legt. Ze
21 zal steeds weer de pijn voelen, telkens als iemand de
22 naam noemt van het land waar je naartoe gaat. Ze zal
23 steeds weer de pijn voelen, telkens als ze het geluid van
24 een vliegtuig hoort.

25 Telkens als het regent zoals vanavond zal ze de pijn
26 voelen.

‘Alles komt goed...’

Je omhelst haar en je voelt dat vanaf nu niets meer goed zal komen.

Over een paar seconden pak je je koffers en je regenjas. Je kust haar nog eens, vol passie. Je loopt naar de deur. Je hoort haar stem en je blijft staan.

‘Wacht! Je vergeet je hoed.’

‘Waar ik naartoe ga, heb ik hem niet nodig.’

‘Maar hij herinnert je aan wie je al die jaren bent geweest.’

‘Dat wil ik niet. Houd jij hem maar. Hij herinnert jou aan wie ik voor je was.’

Je loopt naar haar toe en geeft haar ten slotte een tedere, verwarde en trage laatste zoen. Je kijkt haar even in de ogen. Jullie knijpen je oogleden dicht en zetten de kiezen op elkaar om niet te huilen. Jullie strelen zacht elkaars wang. Je opent de deur die zich achter je sluit met een zachte klik die als een pistoolschot in je oren klinkt. Ze leunt met haar hoofd tegen de deur en zal dan bittere tranen huilen.

Je loopt de nacht in, het noodweer in dat maar niet wil overtrekken.

‘Dank je, Ösé. Bedankt voor je gezelschap al deze jaren.’

Het zijn je eerste woorden sinds je de kamer verliet en op weg ging naar het vliegveld. Ze klinken je vreemd in

1 de oren, alsof je ze niet zelf uitspreekt. Alles komt je on-
2 bekend voor: de weg, de gebouwen, de stalen aankomst-
3 hal, de mensen die je pad kruisen.

4 Alles is onwerkelijk.

5 ‘Geen dank,’ antwoordt José somber en legt een hand
6 op je schouder.

7 Tranen blinken in de door rimpels omrande ogen van
8 de man die als een vader voor je was op deze aanvankelijk
9 zo vreemde plek. In de loop der tijd is zijn gebit tekenen
10 van ouderdom gaan vertonen.

11 Als je vader jullie in zijn brieven vertelde over José of
12 als hij op winteravonden bij het haardvuur verhalen ver-
13 telde, herhaalde hij steeds dat hij nog nooit zulke perfec-
14 te witte tanden bij iemand had gezien. En dat is al een
15 eeuwigheid geleden.

16 Er blijft nauwelijks iets over.

17 José zul je ook nooit meer zien.

18 De geur, het bedwelmende groen van de weelderige
19 natuur, het feestelijke geluid van het intense gezang, het
20 lawaai van de feesten, de edelmoedigheid van vrienden
21 als José en de voortdurende hitte op je huid beginnen je
22 al vreemd voor te komen. Je maakt hier al geen deel meer
23 van uit. Op het moment dat je straks het vliegtuig in
24 stapt, word je weer een *öpottò*, een buitenlander.

25 ‘Beste Ösé, ik wil je een laatste gunst vragen.’

26 ‘Wat je maar wilt.’

‘Als het je uitkomt, zou ik het fijn vinden als je af en toe bloemen naar het graf van mijn vader brengt, als je kunt. Hij blijft wel heel alleen achter in dit land.’

Wat een droefheid overvalt je bij de gedachte dat je stoffelijk overschot op een vergeten plek rust, dat er niemand zal zijn die een paar minuten bij je graf doorbrengt.

‘Zolang ik leef, zal Anton verse bloemen op zijn graf hebben.’

‘Tènki, mi fren.’

Dank je, mijn vriend, dat je me uit de brand hielp. Dat je me hielp om deze wereld, die zoveel van de mijne verschilt, te begrijpen. Dat je me leerde ervan te houden. Dat je verder kon kijken dan het geld dat me hierheen bracht. Dat je me niet veroordeelde...

‘Mi hat no gud, Ösé.’

‘Yu hat e stron, mi fren.’

My heart is not good, Ösé. Your heart is strong, my friend.

Je zult het hoofd bieden aan alles wat op je weg komt.

Ja, je zult je ertegen weren. Maar je vergeet nooit dat de vier talen die je al die jaren gebruikte, niet volstaan om te beschrijven hoe je je voelt: tu hat no gud.

Het vliegtuig staat klaar op de baan.

Vaarwel, vitémá, man met het grote hart. Doe voorzichtig. ‘Tek kea, mi fren. Shek mi jan.’

Take care. Shake my hand.

1 Je laat je duizenden kilometers meedragen op de wol-
2 ken, en je zult in Madrid landen, waar je de trein neemt
3 naar Zaragoza. Daar stap je op een bus en kort daarna
4 ontmoet je je familie. Al die tijd in het vliegtuig zal niet
5 genoeg zijn om los te komen van de laatste jaren, die de
6 beste van je leven waren.

7 En dat feit, het besef dat je de beste jaren van je bestaan
8 in een vreemd land hebt doorgebracht, is een geheim dat
9 je in het diepst van je hart bewaart.

10 Je kunt niet weten dat je geheim over meer dan dertig
11 jaar aan het licht komt. Je kunt niet weten dat op een dag
12 de twee delen van de foto die je zo wreed van elkaar hebt
13 gescheiden, weer bij elkaar komen.

14 Clarence bestaat nog niet.

15 Net als je andere Daniela.

16 Naarmate het vliegtuig aan hoogte wint, zul je door
17 het raampje zien hoe het eiland kleiner wordt. Al het
18 groen van de wereld die jou ooit zo overweldigde, veran-
19 dert in een kleine vlek aan de horizon tot het helemaal
20 verdwijnt.

21 In het vliegtuig zitten andere reizigers. Ze zijn alle-
22 maal stil. Jullie nemen allemaal jullie verhalen mee.

23 Je zou de stilte met een paar woorden kunnen vertalen,
24 te weinig om de druk op je borst te verklaren: Ö má we è,
25 etúlá.

26 Vaarwel, geliefd eiland in de zee.

De wreedste maand

Pasolobino, 2003

Een paar regels maakten dat Clarence eerst heel erg nieuwsgierig werd, en daarna steeds onrustiger. Ze hield een klein stukje papier in haar handen dat vastgeplakt had gezeten aan een van de vele, bijna doorzichtige enveloppen met een blauw-rood gestreepte rand, waarin lang geleden de brieven per zee- en luchtpost werden verstuurd. Het briefpapier was dun, zodat het minder woog en de portokosten lager waren. Zodoende hoopten flarden van moeilijke levens zich op in luchtige stapeltjes papier vol woorden die vochten om niet in vergetelheid te raken.

Clarence las voor de zoveelste keer de tekst die in een ander handschrift was geschreven dan de brieven die over de salontafel lagen uitgespreid:

... ik ga niet meer terug naar F.° P.°, dus zal ik, als je het goed vindt, weer een beroep doen op de vrienden van Ureka

1 zodat je geld kunt blijven sturen. Het gaat goed met haar,
2 ze is heel sterk, dat moest ze wel zijn, maar ze mist de hulp
3 van haar vader die, het spijt me dit te moeten zeggen want
4 ik weet hoeveel je van hem hield, een paar maanden gele-
5 den is gestorven. Maar wees gerust vriend, met haar kin-
6 deren gaat het ook goed, de oudste werkt en de ander boekt
7 vooruitgang met zijn studie. Als je eens zou zien hoe an-
8 ders alles is dan toen...

9
10 Dat was alles. Geen datum. Geen naam.

11 Voor wie was die brief bestemd?

12 De geadresseerde kon niet iemand zijn van haar opa's
13 generatie, want de structuur van het papier, de inkt, de
14 stijl en het handschrift leken van latere datum. Ander-
15 zijds: de brief was gericht aan een man, dat was duidelijk
16 door het woord vriend, waardoor de kring beperkt werd
17 tot haar vader Jacobo en haar oom Kilian. Het papier was
18 tenslotte samen met een van de weinige brieven die haar
19 vader had geschreven tevoorschijn gekomen. Wat
20 vreemd... Waarom had hij niet de hele tekst bewaard? Ze
21 stelde zich Jacobo voor die de brief bewaarde om daar
22 vervolgens spijt van te krijgen en alsnog te besluiten
23 hem weg te gooien en die niet merkte dat er toen een
24 stukje afscheurde.

25 Waarom had haar vader dat gedaan? Was de inhoud
26 ervan zo compromitterend?

Verdwaasd keek Clarence op van het stukje papier, legde het op de grote notenhouten tafel die achter de zwartleren Chesterfield bank stond en wreef in haar vermoeide ogen. Ze zat al langer dan vijf uur aan een stuk te lezen. Ze haalde diep adem en stond op om nog een blok hout op het vuur te gooien. Het esenhout begon te knetteren zodra het in de vlammen viel. De lente was veel vochtiger dan normaal en doordat ze zo lang had stilgezeten, had ze het koud gekregen. Even stond ze met haar handen uitgestrekt naar het vuur, ze wreef over haar onderarmen en leunde tegen de schoorsteenmantel, waarboven een rechthoekige houten trumeau-spiegel hing met bovenaan een krans van houtsnijwerk. In de spiegel zag ze het beeld van een vermoeide jonge vrouw met donkere kringen onder haar groene ogen en weerbarstige kastanjebruine lokken, die waren losgeschoten uit de dikke vlecht, rond een ovaal gezicht. De ongerustheid had kleine rimpels op het voorhoofd getekend. Waarom voelde ze zich zo onrustig na het lezen van die paar regels? Ze schudde haar hoofd alsof er een huivering door haar lichaam trok, liep weer naar de tafel en ging zitten.

Ze had de brieven op schrijver en in chronologische volgorde gesorteerd, vanaf het jaar 1953, het jaar waarin Kilian punctueel iedere veertien dagen schreef. De inhoud paste perfect bij het karakter van haar oom: de brieven gaven uitermate gedetailleerde beschrijvingen van

1 het dagelijkse leven, zijn werk, de omgeving en het kli-
2 maat. Hij vertelde alles in geuren en kleuren aan zijn
3 moeder en zijn zus. Van haar vader waren er minder brie-
4 ven; vaak beperkte hij zich tot een paar regels onderaan
5 de brief van zijn broer. De brieven van grootvader Anton
6 tenslotte waren schaars en kort en vol met formaliteiten
7 die typisch waren voor de jaren dertig en veertig van de
8 twintigste eeuw. Hij liet weten dat het, godzijdank, goed
9 met hem ging, wenste dat iedereen het ook goed maakte
10 en bedankte iedereen, familie of burens die toen in Casa
11 Rabaltué hielpen, voor hun grootmoedigheid om de een
12 of andere zaak op zich te nemen.

13 Clarence was blij dat er niemand thuis was. Haar nicht
14 Daniela en haar oom Kilian waren naar de stad voor een
15 medische controle en haar ouders zouden pas over twee
16 weken komen. Ze kon er niets aan doen, maar ze voelde
17 zich een beetje schuldig om wat ze deed: privébrieven
18 lezen van mensen die nog leefden. Ze vond het vreemd
19 te snuffelen in brieven die haar vader en haar oom tien-
20 tallen jaren geleden geschreven hadden. Dat was iets wat
21 je normaal deed als je de papieren uitzocht van overleden-
22 den. Het lezen van de brieven van haar grootvader, die ze
23 nooit gekend had, bezorgde haar eigenlijk ook niet het
24 onrustige gevoel dat ze kreeg bij de brieven van Jacobo
25 en Kilian. Zeker, ze kende al veel van de details die ze net
26 had gelezen. Maar verteld in de eerste persoon, opgete-

kend in het schuine, beverige handschrift van iemand die niet gewend is te schrijven, en doordrongen van een onderdrukte emotionele lading die vergeefs het overduidelijke heimwee probeerde te verbergen, had de tekst bij haar diepe gemengde gevoelens losgemaakt, en meer dan eens voelde ze de tranen opkomen.

Ze herinnerde zich dat ze, toen ze jong was, de donkere kast achter in de huiskamer openmaakte en de brieven door haar handen liet gaan. Neuzend in die documenten vormde ze zich een beeld van hoe het eeuwenoude Casa Rabaltué geweest moest zijn: vergeelde krantenknipsels, reisfolders en arbeidscontracten, oude schriften met in- en verkoopgegevens van vee en de pacht van de grond, lijsten van geschoren schapen en levende en dode lammeren, bidprentjes van doopfeesten en begrafenissen, kerstgroeten in onduidelijke halen en vervaagde inkt, uitnodigingen en menu's voor bruiloften, foto's van overgrootouders, grootouders, oudooms en -tantes, neven en nichten en ouders; eigendomsbewijzen vanaf de zeventiende eeuw en aktes waarin land verhandeld werd voor bouwterreinen tussen het skicentrum en de erfgenamen van het huis.

Ze had nooit aandacht besteed aan de persoonlijke brieven, enkel en alleen omdat ze altijd genoeg had gehad aan de verhalen van Jacobo en Kilian. Maar ja, toen had ze nog geen congres bezocht waar ze – dochter, kleindochter en

1 niet van kolonisten – getroffen werd door de woorden
2 van enkele Afrikaanse sprekers, woorden die haar met
3 vage onrustgevoelens hadden vervuld. Op dat moment
4 was er een speciale interesse gewekt voor alles wat te ma-
5 ken had met het leven van de mannen van haar familie.
6 Ze dacht aan haar plotselinge haast om naar haar dorp te
7 gaan en de kast open te maken, en het ongeduld dat zich
8 van haar meester had gemaakt toen de verplichtingen op
9 de universiteit haar tegen haar zin langer ophielden. Ge-
10 lukkig had ze zich in een recordtempo weten vrij te ma-
11 ken. De ongebruikelijke situatie dat er niemand thuis
12 was, had haar in de gelegenheid gesteld om de brieven
13 keer op keer in alle rust te lezen.

14 Ze vroeg zich af of iemand anders in de afgelopen jaren
15 de kast geopend had; of haar moeder Carmen of haar
16 nicht Daniela ook gezwicht was voor de verleiding om in
17 het verleden te wroeten, en of haar vader en haar oom
18 weleens het verlangen hadden gevoeld om zichzelf te
19 herkennen in de regels uit hun jeugd.

20 Dit idee verwierp ze snel. In tegenstelling tot haarzelf
21 vond Daniela oude dingen alleen maar leuk als die te ma-
22 ken hadden met het antieke aanzien van het uit steen en
23 leisteek opgetrokken huis met de donkere meubels,
24 waar ze veel van hield. Carmen was noch in deze plaats,
25 noch in dit huis geboren en had het nooit als haar thuis
26 beschouwd. Haar taak, vooral na de dood van Daniela's

moeder, bestond uit het opruimen en schoonhouden van het huis. Ze zorgde ervoor dat de provisiekast constant vol was en dat er altijd wel een excuus was om een feestje te organiseren. Ze bracht er graag veel tijd door, maar ze was blij dat ze op een andere plek woonde, die wel helemaal als haar thuis voelde.

En wat Jacobo en Kilian betreft, dat waren typische mannen uit de bergen: gereserveerd tot op het zenuwslappende af en ontzettend gebrand op hun privacy. Het veraste haar dat geen van twee besloten had alle brieven te vernietigen, zoals zij gedaan had met de dagboeken uit haar puberteit, alsof je zo alles kon uitwissen wat er gebeurd was. Clarence woog verschillende mogelijkheden tegen elkaar af. Misschien waren ze zich ervan bewust dat er behalve wat heftige nostalgische gevoelens absoluut niets in de brieven stond dat maakte dat ze in het vuur moesten verdwijnen. Of misschien waren ze vergeten wat ze erin vertelden – maar dat betwijfelde ze, aangezien ze allebei de neiging hadden om constant over hun geliefde eiland te spreken. Of ze waren het bestaan ervan gewoon vergeten, wat normaal is met voorwerpen die je in de loop van je leven verzamelt.

Wat de redenen voor het bewaren van deze brieven ook waren, ze moest uitzoeken wat er was gebeurd – als er al iets was gebeurd – door datgene te achterhalen wat niet geschreven stond. Dit kleine stukje papier in haar

1 handen, dat vraagtekens had opgeroepen, zou het schijn-
2 baar rustige leven in het huis in Pasolobino weleens kun-
3 nen veranderen.

4 Zonder van haar stoel op te staan strekte ze haar arm
5 uit naar een tafeltje waarop een klein kistje stond, open-
6 de een van de laatjes en haalde er een loep uit om de ran-
7 den van het papier nauwkeuriger te bestuderen. Rechts
8 onderaan was een lijntje te zien dat van een nummer
9 leek: een verticale lijn met een liggend streepje erdoor.

10 Oké... dat zou een zeven kunnen zijn.

11 Een zeven.

12 Ze trommelde met haar vingers op de tafel.

13 Een paginanummer leek haar onwaarschijnlijk. Mis-
14 schien een jaartal: 1947, 1957, 1967. Voor zover ze had
15 kunnen achterhalen, kwam geen van de drie overeen
16 met de beschreven feiten in de brieven, in die emotione-
17 le nalatenschap van het koloniale leven van een paar
18 Spanjaarden op een cacaoplantage.

19 Eigenlijk had niets zo haar aandacht getrokken als die
20 regels waarin een derde, voor haar onbekende persoon
21 zei dat hij niet meer zo vaak zou teruggaan, dat iemand
22 van Casa Rabaltué geld stuurde, dat drie personen die de
23 geadresseerde van de brief – Jacobo? – kende, het goed
24 maakten en dat een geliefd persoon was overleden.

25 Aan wie zou haar vader geld gestuurd kunnen hebben?
26 Waarom zou hij zich er druk over maken dat het met ie-

mand van daar goed ging? Of, nog concreter, dat het goed ging met de studie of het werk? Wie was die overleden persoon die zo betreurd werd? De vrienden van Ureka, stond er in het bericht... Ze had nog nooit van die plaats gehoord, als het tenminste een plaats was... Misschien een persoon? En het belangrijkste van alles: wie was die zij?

Clarence had honderden verhalen gehoord over het leven van de mannen van Casa Rabaltué in de verre landen. Ze kende ze uit haar hoofd, want Jacobo en Kilian grepen elk excuus aan om over hun verloren paradijs te praten. Wat zij beschouwde als het officiële verhaal van de mannen van haar familie, nam altijd de vorm aan van een legende die jaren geleden begon in een dorpje in de Pyreneeën, verderging op een klein Afrikaans eiland en weer in de bergen eindigde. Tot het moment waarop bij Clarence een paar vraagtekens opdoken na het lezen van een stukje papier en haar nieuwsgierigheid werd gewekt, was het nooit bij haar opgekomen dat het ook wel eens andersom zou kunnen zijn: dat het op een klein Afrikaans eiland begonnen was, verderging in een dorpje in de Pyreneeën en weer in de zee eindigde.

Nee, als nu bleek dat ze belangrijke zaken vergeten waren te vertellen... Clarence, overvallen door de verleiding zich over te geven aan romaneske gedachten, fronste haar wenkbrauwen terwijl ze in gedachten alle namen

1 langsging die Jacobo en Kilian in hun verhalen hadden
2 genoemd. Bijna allemaal waren ze in hun nabije omge-
3 ving terug te vinden, en dat was niet zo vreemd, want de
4 initiator van dat exotische avontuur was een jonge avon-
5 turier geweest uit de vallei van Pasolobino. Aan het eind
6 van de negentiende eeuw, in de tijd waarin haar groot-
7 ouders Anton en Mariana waren geboren, voer hij uit
8 naar onbekende landen. De jongeman kwam op een och-
9 tend aan land op een eiland in de Atlantische Oceaan,
10 gelegen in wat toen bekendstond als de Baai van Biafra.
11 Binnen een paar jaar wist hij een klein fortuin te verga-
12 ren en werd hij eigenaar van een productieve cacaoplan-
13 tage die naar alle delen van de wereld exporteerde. Ver-
14 daarvandaan, in de bergen in de Pyreneeën, besloten
15 vrijgezelle en pasgetrouwde mannen om te gaan werken
16 op de plantage van hun oude buurman of in de stad die
17 bij die plantage in de buurt lag.

18 Ze verwisselden de groene weidegronden voor palm-
19 bomen.

20 Clarence glimlachte bij de gedachte aan die ruwe, ge-
21 sloten mannen uit de bergen, met hun zwijgzame, seri-
22 euze karakter, die zich niet gemakkelijk uitten en ge-
23 wend waren aan het beperkte kleurenspectrum van het
24 wit van de sneeuw, het groen van de weiden en het grijs
25 van de stenen, die vervolgens de schreeuwerige tropi-
26 sche kleuren ontdekten, de donkere huidskleur van de

halfnaakte lichamen, de simpele huisjes en de streling van de zeebries. Eigenlijk vindt ze het nog steeds vreemd zich Jacobo en Kilian voor te stellen als de hoofdpersonen in een van de vele boeken of films over de koloniën waarin de koloniale wereld door de ogen van Europeanen wordt weergegeven; in dit geval vanuit het perspectief van haar eigen familieleden. Hun versie was de enige die ze kende.

Duidelijk en onbetwistbaar.

Het dagelijkse leven op de cacaoplantages, de verhoudingen met de inheemse bevolking, het eten, de vliegende eekhoorns, de slangen, de apen, de grote gekleurde hagedissen en de *jenjén*; de zondagse feesten, de tamtam van de *tumbas* en *dromas*...

Daarover vertelden ze. Precies zoals oom Kilian het in zijn eerste brieven schreef.

Wat werkten ze hard! Wat was het leven daar zwaar!

Onbetwistbaar.

... Met haar kinderen gaat het ook goed...

Het jaartal zou 1977 of 1987 of 1997 moeten zijn...

Wie zou haar de betekenis van deze regels kunnen vertellen? Ze dacht aan Kilian en Jacobo, maar realiseerde zich dat ze zich zou doodschamen als ze moest vertellen dat ze alle brieven had gelezen. Uit nieuwsgierigheid had ze hun bij een of ander familiediner weleens impertinente vragen gesteld over het koloniale verleden, maar

1 ze hadden allebei handigheid ontwikkeld in het ombui-
2 gen van gesprekken naar algemene, onschuldige onder-
3 werpen die beter bevielen. Zomaar vanuit het niets een
4 vraag stellen over deze regels en daar een duidelijk, eer-
5 lijk en direct antwoord op verwachten, dat was te veel
6 gevraagd.

7 Ze stak een sigaret op, stond op en liep naar het raam.
8 Ze zette het op een kiertje om de rook naar buiten te laten
9 en snoof de frisse lucht op van deze regenachtige dag.
10 Het donkere leisteen op de daken van de stenen huizen
11 die dicht opeen stonden onder de ramen van haar huis
12 glom door de regen. Het langgerekte, oude centrum van
13 Pasolobino zag er nog net zo uit als op de zwart-witfoto's
14 uit het begin van de twintigste eeuw, hoewel de meeste
15 van de bijna honderd huizen gerenoveerd waren en in de
16 straten het plaveisel was vervangen door tegels. Buiten
17 de grenzen van het dorp, waarvan de oorsprong terug-
18 ging tot de elfde eeuw, strekten de buitenwijken zich uit,
19 vol appartementenblokken en hotels voor de toeristen
20 die naar het skicentrum kwamen.

21 Ze richtte haar blik op de besneeuwde toppen, op de
22 scheidslijn waar de sparren ophielden en de rotsen be-
23 gonnen die nog onder een witte deken lagen. Het was
24 een prachtig gezicht om de nevels voor de bergtoppen te
25 zien dansen. Hoe hadden de mannen van haar familie
26 het zoveel jaren uitgehouden op zo'n grote afstand van

deze schitterende bergen, de geur van de vochtige aarde in de ochtend en de kalmerende nachtelijke stilte? Er moest wel iets bekoorlijks zijn aan deze pracht die zich voor haar ogen tentoonspreidde, iedereen die naar het eiland was afgereisd was vroeg of laat teruggekomen...

Toen schoot haar opeens te binnen wie ze het kon vragen. Waarom had ze dat niet eerder bedacht?

Julia!

Niemand anders dan zij kon haar twijfels wegnemen! Ze voldeed aan alle voorwaarden: ze kende haar familie vanuit het verleden, ze had in die tijd op het eiland gewoond, ze deelde de heimwee naar de verloren pracht en herkende de aantrekkingskracht van het exotische in de verhalen van Jacobo en Kilian. Bovendien was ze altijd in voor een goed gesprek met Clarence voor wie ze vanaf dat Clarence klein was een bijna moederlijke genegenheid voelde, misschien omdat ze zelf alleen maar zoons had.

Clarence draaide zich snel om, zocht een asbak en doofde haar sigaret voordat ze de kamer verliet en naar haar werkkamer ging om Julia te bellen. Ze liep door de grote hal waar de verschillende verblijven van het huis op uitkwamen en vanwaar je via de trap naar de slaapkamers op de bovenverdieping kon komen. In het voorbijgaan kon ze het niet laten even stil te staan voor het enorme schilderij dat boven een grote houten kist met verfijnd zeventiende-eeuws handsnijwerk prijkte. Dit

1 was een van de weinige juweeltjes tussen het meubilair
2 dat de jaren had overleefd en dat herinnerde aan de ver-
3 gane glorie van het huis.

4 Het schilderij toonde de stamboom van haar vaders
5 familie. De eerste naam die onderaan te lezen was en die
6 dateerde van 1395, Kilian de Rabaltué, intrigeerde Cla-
7 rence nog altijd. Dat de naam van een Ierse heilige die
8 heel Frankrijk had doorkruist om in Duitsland te eindi-
9 gen tevens de naam was van de stichter van dit huis, was
10 een mysterie dat niemand in de familie kon verklaren.
11 Waarschijnlijk had die Kilian vanuit Frankrijk de Pyre-
12 neeën doorkruist naar Pasolobino en had hij zich met
13 zijn reizigersbloed en zijn koperkleurig glanzende haar
14 hier gevestigd. Vanaf deze drie woorden was er een lan-
15 ge, verticale stam omhoog getekend met horizontale
16 takken. In de bladeren waren de namen geschreven van
17 de broers en zussen, hun echtgenoten en de afstamme-
18 lingen van de volgende generaties.

19 Clarence stopte bij de generatie van haar opa, de pio-
20 nier van het avontuur in den vreemde en liep de jaartal-
21 len af. In 1898 was haar opa, Anton de Rabaltué, geboren
22 en in 1926 was hij getrouwd met Mariana de Malta, ge-
23 boren in 1899. In 1927 werd haar vader geboren, in 1929
24 haar oom Kilian en in 1933 haar tante Catalina.

25 Ze bedacht dat de stambomen in dit land wel heel
26 voorspelbaar waren. Er zat weinig variatie in. Het was

overduidelijk waar iedereen vandaan kwam. In het desbetreffende hokje stonden de geboortedatum, voor- en achternamen en het geboortehuis. Soms waren de achternamen vervangen door de naam van het huis en het dorp waar iemand vandaan kwam, aangezien veel van de nieuwe kandidaten die het geluk hadden gehad in zo'n hokje opgenomen te worden, uit de buurtdorpen kwamen. De boomstam ging in een rechte lijn van de eerste Kilian tot de laatste erfgenamen. Het was normaal dat de namen bij elke generatie terugkwamen, om vervlogen tijden van graven en dames in herinnering te roepen – want de namen in de oude papieren hadden de vreemde gewoonte de fantasie van de jonge vrouw te prikkelen: Mariana, Mariano, Jacoba, Jacobo, een Kilian, Juan, Juana, José, Josefa, een Catalina, Anton, Antonia... Stambomen lezen was een van haar favoriete bezigheden en ze kon zich voorstellen hoe het leven zonder grote veranderingen voortkabbelde: geboren worden, opgroeien, zich voortplanten en sterven. Op dezelfde grond onder dezelfde hemel.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26